

MINDENKI HASZNÁRA LENNI

Kedves testvérek,

Kevéssel Karácsony előtt, december 23-án lesz a *Carta Caritatis* elfogadásának pontosan 900. évfordulója. Az év folyamán átelméltük, tanulmányoztuk ezt az ősi dokumentumot, amely valójában Rendünk születési anyakönyve. Meglepődve és egy kis bűnbánattal vettük észre, hogy mennyire szükséges önazonosságunk és szent Benedek alapvető karizmájába oltott ciszterci karizmánk tudatosításához és életerejéhez. Nem akarjuk többé elveszíteni ezt az öntudatra ébredést; szeretnénk elmélyíteni és élő tartani, a következő generális Káptalan előkészítése szempontjából is.

Más szóval, nem kellene visszatennünk a *Carta Caritatis*-t az archívumok közé, talán 2119-ig, amikor majd az ezredfordulóját ünnepeljük... Semmit nem használ az ünnepése, tanulmányozása, kollokviumok szervezése, ha azok az indíttatások, amelyeket a Szentlélek helyezett ezekbe az alapító szövegekbe nem segítenek növekedni az életben, abban, hogy fokozottabb odaadással éljük meg ma a hivatásunkat, Rendünk, az Egyház és a világ aktuális helyzetében.

Mindenki javát kívánni

Ezért a *Carta Caritatis* elfogadása 900. évfordulója pontos dátumának közeledtével, amely dátum majdnem egybe esik az Úr Születésének ünnepelésével, azon gondolkodom, hogy mely ponton állhatnánk meg, hogy aztán rögtön újra kezdjük személyes és közösségi utunkat az Isten Fia megtestesülése titkának fényében, aki „a mi egyetlen igaz Királyunk, Urunk és Mesterünk” (CC 1. Fejezet). Mi az, aminek ma leginkább bátorítania és indítania kellene minket a *Carta Caritatis*-ban, hogy mindig érezzük sürgősségét és szükségességét számunkra és mindenki számára? A *Carta Caritatis* mely aspektusa felel legjobban a mai Egyház és a mai világ várakozásaira és szükségleteire?

Talán a figyelmünket éppen a katolikus dimenzióra kellene irányítanunk, annak szó szerinti értelmében, az „egyetemes” dimenzióra, amellyel első atyáink a monasztikus hivatáshoz való hűségüket értelmezték. Úgy tűnik számomra, hogy mindent magában foglal az első fejezetnek egy mondata: « *Prodesse enim illis omnibusque sanctae Ecclesiae filii cupientes* – Arra vágyva, hogy mindnyájuk [tehát az apátok és a szerzetesek] hasznára legyenek csak úgy, mint a Szent Egyház minden fia hasznára”. A *Carta* utána elmagyarázza a különböző területeket és eszközöket, amelyek által kifejezetté és hatékonyá szeretné tenni ezt a Rend és az egész Egyház java iránti vágyat, de azt gondolom, hogy nekünk mindenekelőtt ezt a jó iránti vágyat és annak egyetemes jelentőségét, horderejét kellene magunkévá tennünk, mert ez olyan, mint egy lehelet, mely képes megadni és visszaadni újra mindannak az értelmét és életerejét, amit a hivatásunk ajándékoz nekünk és kér tőlünk, hogy megéljünk.

Egy szenvedélyes vágy

E vágy kifejezésére a *Carta Caritatis*, nem fél egy eléggé erős latin kifejezést használni: *cupientes*. Úgy is fordíthatnánk, hogy „lángolóan, forrón vágyakozva”. Egy égető vágyról, egy valódi szenvedélyről, egy szerelmes szenvedélyről van szó. Egy ilyen érzelmekkel átítatott kifejezést nem törvényhozó szövegekben szoktak használni, hanem inkább szerelmes levelekben.

Ez a szó először is arra emlékeztet bennünket, hogy az Egyházban minden hivatás sohasem csak egy foglalkozás, egy szakma, vagy akár egyszerűen egy hivatal, vagy szolgálat, hanem a Krisztussal való találkozás által felébresztett szeretet egy vágya. Minden abból a tűzből indul ki, és mindennek abból a tűzből kellene újraindulnia, amelyet Jézus tekintete és hívása gyújtott a szívünkben, és amellyel követésére vonzott. Az első tanítványok, akik követték Jézust, András és János, mindezt úgy tették, hogy a szívükben ellenállhatatlan vágyat éreztek arra, hogy Vele legyenek: „Rabbi – ami annyit jelent, mint Mester –, hol lakol?” (Jn 1, 38). Jézus személye vonzotta őket; és a találkozás után, az egyetlen dolog, amit hangsúlyoznak nem annyira az, amit Jézus mondott nekik, vagy amit vele együtt tevékenykedtek, hanem egyszerűen az, hogy Vele lehettek: „s aznap nála is maradtak” (Jn 1, 39).

Aki érzelmileg vonzódik a másikhoz, aki szerelmes lesz, alapvetően a szeretett személy jelenlétére és szeretetére vágyik. Aki szerelembe esik, a szeretett lény szeretetét kívánja, arra vágyik, hogy beléphessen szeretetének szférájába, légkörébe. De mi is Krisztus szeretetének szférája, hatóköre ?

Krisztus szenvedélyes szeretetén keresztül szeretni az Egyházat

Szent Pál a házastársi szeretet szimbólumát használja annak feltárására, hogy Krisztus mennyire szereti az Egyházat. Úgy szereti, mint menyasszonyát; a kereszthalálig szereti, élete teljes odaadásáig: “Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szerette az Egyházat, és feláldozta magát érte, hogy a keresztségben szavával megtisztítva megszentelje. Ragyogóvá akarta tenni az Egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen.” (Ef 5,25-27)

Jézus arra hív bennünket, hogy mindnyájan lépjünk be az Egyház, az Ő jegyese iránti szenvedélyes szeretetébe. Minden megkeresztelt ember számára az Egyház szeretete nem függhet annak állapotától, tagjainak következetességétől, tehát a mi állapotunktól, a mi következetességünktől, hanem csak az Üdvözítő szívéből. Aki nem szereti az Egyházat, nem szereti Krisztust. Mely férj fogadná el, hogy olyan barátai legyenek, akik megvetik a feleségét?

Ám azt sem szabad elfelejtenünk, hogy Krisztus az Egyházat a világ üdvösségéért szereti. Krisztus azért szereti a menyasszonyát, hogy vele egyesülve termékeny anyává váljon és mindenkiért kiontott Vére által megváltott gyermekeknek adjon életet. Az Egyház azért a Megváltó hitvese, hogy a megváltottak népét szülje, hogy minden embert Isten gyermekeinek új életére szüljön. Az Egyházat Krisztus a világ üdvösségéért szereti, azzal a szeretettel, amely a Passióban mutatkozik meg, ott ahol a szenvedés és a szeretet végtelen fokon jutott kifejezésre és fejeződik ki továbbra is. Csak Isten képes végtelenül szeretni, de Isten megtestesült, hogy végtelen szeretetét végtelen szenvedésben mutathassa meg: Isten szenvedése ez, emberi testben.

A középpont, mely egyesít és kisugárzik

Az Egyház Krisztus megnyílt oldalából született, mint Éva Ádám kinyitott oldalából. Az Egyházatyák sokat elmélkedtek ezen a misztériumon. Az első ciszterciek, úgy tűnik, a *Carta Caritatis*-t éppen e misztérium szemléléséből merítették, amely egyesíti a szeretetet, az Egyházat és a világ üdvösségét. E dokumentumnak a szeretetre és a lelkek üdvösségére fektetett hangsúlya tehát abban a lángoló vágyakozásban (*cupientes*) összponosul, hogy a szent Egyház minden gyermekének javára legyünk (*prodesse*). Ez a definíciója Krisztus szeretetének, amely a húsvéti Órában jut kifejeződésre, ahol a világ üdvösségéért adja önmagát, a Keresztről szülve az Egyházat, az Üdvözítő hitvesét és az üdvözültek édesanyját.

Atyáink így arra hívnak bennünket, hogy mindenekelőtt álljunk meg és szemléljük a keresztény misztérium központi magját, hogy aztán abból újraindulva éljük keresztségi és szerzetesi hivatásunkat, az életünkkel kifejezve a misztériumot, amelyet szemlélünk. Ez a misztérium, középpont és forrás, minden nap megújul számunkra az Eucharishtiában, a húsvéti misztériumban, amelyet újra megélhetünk a szentségben, életünk, mindennapjaink, az egész történelem és az egész valóság középpontjában.

Ha tudatában vagyunk, hogy keresztény és szerzetesi, szerzetesnői hivatásunk mindig és csak ebből a misztériumból ragyog fel és sugárzik ki, segít, hogy ne szóródjunk szét, semmit se pazaroljunk el az életünkből, a gondolatainkból, a szavainkból, tetteinkből, erőinkből. Ha oly sok nehézséget okoz a monostorokban az idő és a tevékenységek beosztása, az, hogy az emberi kapcsolatokat harmóniában és irgalmasságban tudjuk megélni, és különösképpen, hogy elhordozzuk a gyengeségeinket, amelyekbe néha belesüppedni látszunk, mindez leginkább az üdvösség, a magunk és mindnyájunk üdvössége központi misztériumára irányított figyelmünk hiányából fakad. Ha ellenben a középpont világos és mindennél előbbre helyezzük azt, akkor mindaz, akik vagyunk, és amit élünk kisugárzó lesz.

Prodesse

A szó, amelyet az imént a Carta Caritatis-ban aláhúztunk, ahol az Egyház minden gyermeke szolgálatának égető vágyáról beszél – minden ember az Egyház gyermeke, mert az Egyház arra hivatott, hogy Anyaként átadja Krisztus életét az egész emberiségnek – az a szó, amely az életünk és hivatásunk termékenységét fejezi ki. A latin *prodesse* ige, amely szó szerint azt jelenti, hogy „valakiért lenni”, tehát valakit szolgálni, hasznára, javára lenni valakinek.

A lángoló vágy, hogy mindenki hasznára legyünk, az a vágy, amelyet Isten kifejezetten az emberi teremtménynek adott, aki az Ő Atyai és Teremtői képére lett alkotva: „Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket, Isten szólt hozzájuk: ‘Legyetek termékenyek, szaporodjatok...’” (Ter 1,27-28).

Nem vagyunk igazán emberiek, ha nem vágyunk az élet továbbadására, ha nem akarunk inkább a többiek hasznára lenni, mint a magunkéra. Krisztusban megadatik számunkra, hogy teljesen emberiek legyünk, teljesen termékenyek az Egyház egyetemes anyasága által, úgy a házasságban, mint a szüzességben. Ez a termékenység mindig lehetséges, mert ez a kegyelem termékenysége, amelyet ugyanaz a Szentlélek művel, aki megvalósítva a lehetetlent, megtermékenyítette Szűz Mária méhét, hogy az Isten Fiának adjon életet a mi emberségünkben.

Mint a búzaszem

A világ, az Egyház és a mi közösségeink aktuális helyzetében sokan kételkednek abban, hogy életünk és hivatásunk bármiféle termékenysége még lehetséges volna. Hogyan is lehetnénk termékenyek, miközben fogyunk, és még inkább, miközben meghalunk?

Az egyház nem szűnik meg miket emlékeztetni rá, hogy ami nem lehetséges a saját erőnkől és a saját képességünkől, az mindig lehetséges a hit és a szeretet számára, amely reménnyel veti el, mint egy magot a földbe, azt a helyzetet, amelyben éppen találjuk magunkat. Ami még a halált is termékennyé teszi, az az a szeretet, amellyel belevetjük az életünket abba hitvesi ajándékozásba, amellyel Krisztus ajándékozta magát az Egyháznak, hogy képes legyen Isten gyermekeinek életet adni szerte a világon. Mindez azonban nem csupán a halál termékenységének a titka: ez mindenekelőtt az élet termékenységének a titka. Aki azt gondolja, hogy gyümölcsöt hozhat anélkül, hogy meghalna önmagának, terméketlen marad, még akkor is, ha a világ szemében minden biztosítani látszik a sikerét.

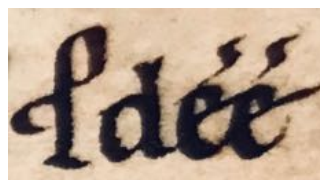
Jézus szavai a búzaszemről, saját halának és feltámadásának metaforája, meg kell, maradjon számunkra a kulcsnak, amellyel értelmezhetjük mindazt, amit megélünk és legfőképpen mindazt, aminek élésére meg vagyunk hívva: „Bizony, bizony, mondom nektek: ha a búzaszem nem hull a földbe, és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, az elveszíti, de aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örök életre. Aki nekem szolgál, az engem kövessen, s ahol én vagyok, ott lesz a szolgám is. Aki nekem szolgál, azt megtiszteli az Atya.” (Jn 12,24-26)

A *Carta Caritatis* elfogadásának pillanatában Cîteaux tizenkét monostort szült. Tehát tizenhárman voltak, mint Jézus a tizenkét apostollal. Tudták, hogy még kicsik és törékenyek, de éreztek egy erőt, amely a növekedésüket szolgálta, amely előre lendítette

őket. Mindenekfelett, az Evangélium fényében, tudatában voltak annak, hogy a sikerük nem a hatalomhoz, vagy a létszámhoz kötődik, hanem teljesen abban a vágyukban van elrejtve, hogy életüket akarják adni Isten Országáért. Miután jól megértették szent Benedeknek az apáthoz intézett figyelmeztetését, hogy nagyobb gondja legyen a szolgálatra, mint az uralkodásra – „*prodesse magis quam praeesse*” (RB 64,8) – nem arra vágytak, hogy győzedelmeskedjenek, hogy tereket foglaljanak el és hatalmat nyerjenek, hanem, hogy hasznára legyenek az Egyháznak és az Egyházban, önmagukat feláldozva, életüket elveszítve Krisztus szolgálatában, az egész világ életének. A világ élete az, hogy minden ember Isten gyermekévé váljon.

A kereszténység kalligráfiája

Prodesse. Újra sajátunkká kellene tennünk ezt a kis szót, amely egyedül képes széppé, örömtelivé és hasznossá tenni az életünket, a közösségeinket, bármely állapotban legyenek is, és az egész Egyházat, minden kegyelmi kincsével, de minden emberi törékenységével együtt is.

A szlovéniai Stična új apátja benedikálásának napján megcsodálhattuk a *Carta Caritatis* talán egyik legősibb kéziratát, amelyet ma a Ljubljana-i Nemzeti Könyvtárban őriznek. A szerzetes, aki leírta, számos rövidítést használt, összevonva szavakat, talán azért, hogy helyet nyerjen az értékes pergamenen.

A „*prodesse*” szót négy betűben vonta össze. A „*pro*” egy „*X*” formájú „*P*”. Egy emberkére hasonlít, aki futva elindul, hogy egy küldetést teljesítsen. Vagy talán magát a megfeszített és feltámadt Jézus-Krisztust jelképezheti. A „*d*” mintha nézné őt é követné a mozdulatát lábával meglökve a két „*e*”-t, akik őt követik. Az „*esse*”, tehát „*lenni*” „*e*”-in, fölül, mint két ékezetet találjuk a két „*s*”-t. Úgy tűnek, mint két lángnyelv, mint a Szentlélek tüze Pünkösdkor a Cenákulum-ban az apostolok feje fölött. Az utolsó „*e*”-ből egy kötőjel indul ki, amely nyílve szőhöz hasonlít. A szónak egy dinamikus nyitottságot ad előre felé, mint a cél felé futó lendülete. Azonban ez a kötőjel jelen van az első „*e*”-ben is, mint egy kéz, amely hozzákapcsolódik a másodikhoz, aki nem viszonozza az első ölelését, hanem, miként mondtam, előre nyújtja a kezét, mintha másokat akarna megölelni, szolgálni. Úgy tűnik, mintha az „*esse – lenni*” ige kalligráfiája az egyházi közösséget, kommúniót akarná kifejezni, arra utalva, hogy nem „*vagyunk*”, nem „*létezőnk*” igazán, anélkül, hogy nem élnénk a Krisztus által az egész világnak elhozott testvéri egységet.

Egy szóval, ebben a középkori kézírásban, a „*prodesse*” szó úgy tűnik számomra, mint az Egyház misztériumának egy rajza, és így minden keresztény közösségé, ahogyan az a Pünkösdi Cenákulum óta megvalósult: személyek közössége, amelyet a húsvéti Krisztus szült, és amelyet az a vágy feszít, hogy minden embert megszüljön az isteni életre.

Egy kérdés karácsonyi ajándéka

Bocsássátok meg az értelmezésem fantáziáját. Lehet, hogy összetévesztem egy középkori szerzetes kalligráfiáját a japán karakterek írásával... De ki tudja, hogy ez a Stična-i szerzetes, aki abban az időben ezt a kis szót gondos szeretettel leírta, nem gondolt-e éppen ezekre és nem akarta-e volna átadni nekünk, a tintával lejegyzett betűkkel együtt azt az egyetemes és üdvözítő értelmet, amelyet ez a szó visszhangzott benne.

Bárhogy legyen is, azt gondolom, hogy jól tennénk, ha megengednénk ennek a kicsiny, de mégis értelemmel teli szónak, hogy ma kérdezzen bennünket. Jót tenne nekünk, ha összevetnénk ezt a szót a közösségi és személyes életünkkel és tapasztalatunkkal, abban a helyzetben, amelyben ma vagyunk, ebben az átmeneti időben, amelyet az Egyház és az egész társadalom átél, vagy akár egy politikai és társadalmi krízis közepén, mint amelyet most, csak egy példát hozva, Bolíviában élnek át nővéreink. Jót tenne nekünk, ha összehasonlítanánk mindazt, amit élünk, atyáink vágyának mindig új frissességével, hogy az egyetemes Egyház és az egész világ javára legyenek.

Prodesse omnibus, mindenkinek hasznára lenni: ez a vágy és ez a hivatás, hogyan ítéli meg azt a módot, ahogyan mi gyakran ösztönösen, vagy akár önmagunkból, mint hivatkozási pontból kiindulva, megítéljük a problémáinkat, a kríziseinket, és ahogyan keressük a megoldást? Valóban ez a mindenki javát kívánó vágy lelkesít minket, vagy azt gondoljuk, hogy az a jó megoldás, ami csak nekünk válik javunkra? Hisszük-e, hogy a szegénység, a gyöngeség és még a halál is, ha Krisztusban éljük, valóban az egész világ hasznára lehet?

Karácsonyi ajándékként szeretném Rendünknek adni ezt a szót, amely 900 éve nem öregedett meg a levéltárakban és könyvtárakban, hanem friss és lángoló maradt még egy XII. századi kéziratban is. Szeretném úgy átadni, mint egy kérdést, amely megszólít minket és bátorít, talán csak annak tudatosítására, hogy ahhoz, hogy valóban hasznára lehessünk mindenkinek, oly nagy szeretetre van szükségünk, amelyet csak Isten adhat nekünk, és amelyet így együtt kell koldulnunk tőle, alázattal és hittel.

Milyen szép, milyen szükséges és sürgős, hogy összes közösségünk, minden egyes szerzetessel, akik alkotják, és mindenkivel, akik karizmánkhoz kapcsolódnak, mindnyájan újra képessé váljunk arra, hogy életünkkel váltsuk valóra ezt a szót, „*prodesse*”, amelyet atyáink hagytak ránk, úgy, mint ebben a régi Stična-i kéziratban, összevonva, de mégis vágyakozva és kitágult szívvel, „mint a nászházából kilépő vőlegény” (Zsolt 18,6), tehát mint Jézus, aki azért született a Szűztől, hogy minden embernek odaajándékozza jelenlétének, szeretetének, üdvösségének ajándékát!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori
OCiszt Generális Apát